

นามนาม ตอนที่ ๑ สามัญศัพท์

๓ การันต์ในนปงสกลิงค์

๓. อ การันต์ในนปงลึงค์แจกอย่าง กุล (ตระกุล) ดังนี้

วิภัตติ	เอกวจนะ	พหูวจนะ
ปจมา	กุลั	กุลานิ (กุลา)
ทุตिया	กุลั	กุลานิ (กุลเ)
ตตिया	กุลเณ	กุลเหิ กุเลภิ
จตุตถิ	กุลสฺส กุลาเย กุลตถั	กุลานั
ปญจมี	กุลสฺมา กุลมฺหา กุลา	กุลเหิ กุเลภิ
ฉฎฐิ	กุลสฺส	กุลานั
สप्तตมี	กุลสฺมี กุลมฺหิ กุเล	กุลเสุ
อालปนั	กุล	กุลานิ (กุลา)

การทำตัว กุล (ตระกูล) ดังนี้

กุลฺ ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง สิ ปจมาวิภัตติ ฝ่ายเอกวจนะ แปลง สิ เป็น อ สำเร็จรูปเป็น กุลํ กุลํ แปลว่า อ.ตระกูล ฯ

กุลานิ ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง โย ปจมาวิภัตติ ฝ่ายพหูวจนะ ทีฆะ อ เป็น อา แปลง โย เป็น นิ สำเร็จรูปเป็น กุลา นิ กุลานิ แปลว่า อ.ตระกูล ท. ฯ

กุลฺ ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง อํ ทุตติยาวิภัตติ ฝ่ายเอกวจนะ ลง อํ คง อํ ไว้ สำเร็จรูปเป็น กุลํ กุลํ แปลว่า ซึ่งตระกูล, สูตระกูล, ยังตระกูล, ลั่นตระกูล, ตลอดตระกูล, กะตระกูล, เฉพาะตระกูล ฯ

กุลานิ ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง โย ทุตติยาวิภัตติ ฝ่ายพหูวจนะ ทีฆะ อ เป็น อา แปลง โย เป็น นิ สำเร็จรูปเป็น กุลานิ แปลว่า ซึ่งตระกูล ท., สูตระกูล ท., ยังตระกูล ท., ลั่นตระกูล ท., ตลอดตระกูล ท., กะตระกูล ท., เฉพาะตระกูล ท. ฯ

กุลเลน ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง นา ตติยาวิภัตติ ฝ่ายเอกวจนะ แปลง อ กับ นา เป็น เอน สำเร็จรูปเป็น กุเลน กุเลน แปลว่า ด้วยตระกูล, โดยตระกูล, อันตระกูล, ตามตระกูล, เพราะตระกูล, มีตระกูล, ด้วยตระกูล, ข้างตระกูล, ทางตระกูล ฯ

กุลเอหิ ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง หิ ตติยาวิภัตติ ฝ่ายพหูวจนะ ลง หิ คง หิ ไว้ แปลง อ เป็น เอ สำเร็จรูปเป็น กุเลหิ กุเลหิ แปลว่า ด้วยตระกูล ท., โดยตระกูล ท., อันตระกูล ท., ตามตระกูล ท., เพราะตระกูล ท., มีตระกูล ท., ด้วยตระกูล ท., ข้างตระกูล ท., ทางตระกูล ท. ฯ

กุเลภี ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง หิ จตุตถีวิภัตติ
 ฝ้ายพหูพจน์นะ แปลง หิ เป็น ภี แปลง อ เป็น เอ สำเร็จรูปเป็น กุเลภี
 กุเลภี แปลว่า ด้วยตระกูล ท., โดยตระกูล ท., อันตระกูล ท., ตาม
 ตระกูล ท., เพราะตระกูล ท., มีตระกูล ท., ด้วยตระกูล ท., ข้างตระกูล
 ท., ทางตระกูล ท. ฯ

กุลสุส ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง ส จตุตถีวิภัตติ
 ฝ้ายเอกพจน์นะ ลง ส คง ส ไว้ แล้วลง ส อากม สำเร็จรูปเป็น กุลสุส
 กุลสุส แปลว่า แก่ตระกูล, เพื่อตระกูล, ต่อตระกูล ฯ

กุลาช ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง ส จตุตถีวิภัตติ
 ฝ้ายเอกพจน์นะ แปลง อ กับ ส เป็น อาย สำเร็จรูปเป็น กุลาช กุลาช
 แปลว่า แก่ตระกูล, เพื่อตระกูล, ต่อตระกูล ฯ

กุลตถุ ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง ส จตุตถีวิภัตติ
 ฝ้ายเอกพจน์นะ แปลง ส เป็น ตถุ สำเร็จรูปเป็น กุลตถุ กุลตถุ แปลว่า
 แก่ตระกูล, เพื่อตระกูล, ต่อตระกูล ฯ

กุลานัน ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง นัน จตุตถีวิภัตติ
 ฝ้ายพหูพจน์นะ ทีฆะ อ เป็น อา ลง นัน คง นัน ไว้ สำเร็จรูปเป็น กุลานัน กุ
 ลานัน แปลว่า แก่ตระกูล ท., เพื่อตระกูล ท., ต่อตระกูล ท. ฯ

กุลสุมา ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง สุมา ปัลลจมี
 วิภัตติ ฝ้ายเอกพจน์นะ ลง สุมา คง สุมา ไว้ สำเร็จรูปเป็น กุลสุมา กุลสุ
 มา แปลว่า แต่ตระกูล, จากตระกูล, กว่าตระกูล, เหตุตระกูล ฯ

กุลมฺหา ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง สุมา ปัลลจมี
 วิภัตติ ฝ้ายเอกพจน์นะ แปลง สุมา เป็น มฺหา สำเร็จรูปเป็น กุลมฺหา
 กุลมฺหา แปลว่า แต่ตระกูล, จากตระกูล, กว่าตระกูล, เหตุตระกูล ฯ

กุลา ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง สุมา ปัลลจมีวิภัตติ
 ฝ้ายเอกวจนะ แปลง อ กับ สุมา เป็น อา สำเร็จรูปเป็น กุลา กุลา
 แปลว่า แต่ตระกูล, จากตระกูล, กว่าตระกูล, เหตุตระกูล ฯ

กุเลหิ ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง หิ ปัลลจมีวิภัตติ
 ฝ้ายพหุวจนะ แปลง อ เป็น เอ ลง หิ คง หิ ไว้ สำเร็จรูปเป็น กุเลหิ
 กุเลหิ แปลว่า แต่ตระกูล ท., จากตระกูล ท., กว่าตระกูล ท., เหตุ
 ตระกูล ท. ฯ

กุเลภิ ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง หิ ปัลลจมีวิภัตติ
 ฝ้ายพหุวจนะ แปลง อ เป็น เอ แปลง หิ เป็น ภิ สำเร็จรูปเป็น กุเลภิ
 กุเลภิ แปลว่า แต่ตระกูล ท., จากตระกูล ท., กว่าตระกูล ท., เหตุ
 ตระกูล ท. ฯ

กุลสฺส ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง ส ฉัญจวิภัตติ
 ฝ้ายเอกวจนะ ลง ส คง ส ไว้ แล้วลง สฺ อากม สำเร็จรูปเป็น กุลสฺส
 กุลสฺส แปลว่า แห่งตระกูล, ของตระกูล, เมื่อตระกูล ฯ

กุลานํ ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง นํ ฉัญจวิภัตติ
 ฝ้ายพหุวจนะ ทีฆะ อ เป็น อาลง นํ คง นํ ไว้ สำเร็จรูปเป็น กุลานํ กุ
 ลานํ แปลว่า แห่งตระกูล ท., ของตระกูล ท., เมื่อตระกูล ท. ฯ

กุลสฺมี ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง สฺมี สัตตมีวิภัตติ
 ฝ้ายเอกวจนะ ลง สฺมี คง สฺมี ไว้ สำเร็จรูปเป็น กุลสฺมี กุลสฺมี แปลว่า
 ในตระกูล, ไกลตระกูล, ที่ตระกูล, ครั้นเมื่อตระกูล, ในเพราะตระกูล,
 เหนือตระกูล, บนตระกูล, ณ ตระกูล ฯ

กุลมฺหิ ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง สฺมี สัตตมีวิภัตติ
 ฝ้ายเอกวจนะ แปลง สฺมี เป็น มฺหิ สำเร็จรูปเป็น กุลมฺหิ กุลมฺหิ

แปลว่า ในตระกูล, ไกล่ตระกูล, ที่ตระกูล, ครั้นเมื่อตระกูล, ในเพราะตระกูล, เนื้อตระกูล, บนตระกูล, ณ ตระกูล ฯ

กุล ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง สฺมี สัตตมีวิภัติฝายเอกวจนะ แปลง อ กับ สฺมี เป็น เอ สำเร็จรูปเป็น กุเล กุเล แปลว่า ในตระกูล, ไกล่ตระกูล, ที่ตระกูล, ครั้นเมื่อตระกูล, ในเพราะตระกูล, เนื้อตระกูล, บนตระกูล, ณ ตระกูล ฯ

กุลสุ ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง สฺ สัตตมีวิภัติฝายพหุวจนะ แปลง อ เป็น เอ ลง สฺ คง สฺ ไว้ สำเร็จรูปเป็น กุเลสุ กุเลสุ แปลว่า ในตระกูล ท., ไกล่ตระกูล ท., ที่ตระกูล ท., ครั้นเมื่อตระกูล ท., ในเพราะตระกูล ท., เนื้อตระกูล ท., บนตระกูล ท., ณ ตระกูล ท. ฯ

กุล ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง ลี อาลปนนะวิภัติฝายเอกวจนะ ลง ลี ลบ ลี เสย สำเร็จรูปเป็น กุล กุล แปลว่า แน่ตระกูล, ดูก่อนตระกูล, ข้าแต่ตระกูล ฯ

กุลานิ ศัพท์เดิมคือ กุล อ การันต์ในนปุงสกลิงค์ ลง โย อาลปนนะวิภัติ ฝายพหุวจนะ ทีฆะ อ เป็น อา แปลง โย เป็น นิ สำเร็จรูปเป็น กุลานิ กุลานิ แปลว่า แน่ตระกูล ท., ดูก่อนตระกูล ท., ข้าแต่ตระกูล ท. ฯ

ศัพท์เหล่านี้แจกเหมือน กุล (ตระกูล)

องค (องค์)	ฉตุต (ฉัตร, ร่ม)	อิณ (หน้)
ชล (น้ำ)		
อุทร (ท้อง)	ตล (พื้น)	โฏ (ริมฝีปาก)
ธน (ทรัพย์)		
กณ€ (ไม้)	ปณณ (ใบไม้, หนังสือ)	กมล (ดอกบัว)
ผล (ผลไม้)		
ชมร (เรือน)	พล (กำลัง, พล)	จกุก (จักร, ล้อ)
ภตุต (ข้าวสวย)		
มชช (น้ำเมา)	รตน (แก้ว)	ยนต (ยนต์)
วตถ (ผ้า)		
รณ€ (แว่นแคว้น)	สกก (เกวียน)	

ตัวอย่างการแจก ยนต (ยนต์) เหมือน กุล (ตระกูล) ดังนี้
 อ การันต์ในนปุงสกสิงค์แจกอย่าง ยนต (ยนต์) ดังนี้

วิภัตติ	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ปจมา	ยนต์	ยนตานิ
ทุติยา	ยนต์	ยนตานิ
ตติยา	ยนเตน	ยนเตหิ ยนเตภิ
จตุตถิ	ยนตสส ยนตาย ยนตตุถ	ยนตานิ
ปณจมี	ยนตสมา ยนตมहा ยน ตา	ยนเตหิ ยนเตภิ
ณฎิ	ยนตสส	ยนตานิ

วิภัติ	เอกวจนะ	พหุวจนะ
สตุตมี	ยนุตสมี ยนุตมहि ยนุเต	ยนุเตสุ
อालปน	ยนุต	ยนุตานิ

จงแต่งประโยคภาษาไทยต่อไปนี้เป็นภาษามคธ

๑. อ.ทรัพย์ ท. ในเรือน ของเศรษฐี ผู้ขยัน ในเมือง ฯ
เฉลย.

๒. อ.ลื้อ ท. แห่งรถ ของตระกูล แห่งเด็กหญิง ผู้มีรูปงาม ฯ
เฉลย.

๓. อ.น้ำเมา บนเกวียน ของพ่อค้า ท. (วาณิช-ปุง) ผู้ขยัน ฯ
เฉลย.